

God

Diakonissehuset og Diakonhjemmet. To av de største institusjonene i kirke-Norge

Diakonissehuset Lovisenberg:

■ ■ **Grunnlagt:** 1868 av Cathinka Guldborg (1840-1919), Norges første sykepleier. Guldborg brakte med seg modellen fra diakonisseanstalten Kaiserswerth i Tyskland der hun var utdannet: Et klosterlignende søsterfelleskap der kvinner ble utdannet til innsats for syke og fattige. I Oslo drev diakonissene blant annet tilbud for prostituerte og løslatte, kvinnelige fanger.

■ ■ **Diakonissehusets formål, anno 2003:** Utdanne til diakonal innsats, utøve diakonal virksomhet, fremme diakonale verdier og holdninger – i kirke og samfunn

Cathinka Guldborg (1840-1919)

■ ■ **Logo:** Duen med oljekvisten, håpsteget fra Noa-fortellingen – mot korsformet bunn.

■ ■ **Toppledere:** Hovedstyrets leder: Olav Dag Hauge. Administrerende direktør Sverre Stoltenberg, forstanderinne Guro Hellgren.

■ ■ **Eiendom:** Hovedarena Lovisenberg, i det sentrale Oslo 90 mål, anslått verdi på bygninger og tomt 1 milliard kroner.

■ ■ **Virksomheter:**

- Lovisenberg Diakonale Høgskole, Norges eldste sykepleierutdanning, med diakonistudium, etter- og videreutdanningstilbud. Samlet studenttall, omregnet til heltidsstudenter er 780 (år 2002).
- Cathinka Guldborg-senteret, eldretilbud med hybelhjem, sykehjemsavdeling og dagsenter.
- Diakonissehusets eiendomsstiftelse, ansvar for strategisk bruk av eiendomsarealene.
- Diakoniseret Lovisenberg, et kurs- og ressurscenter for diakoni i Norge.
- Gjestebyen Lovisenberg, 32 gjesterom, brukt til bed and breakfast, retreat og konferanser.
- Lovisenberg Diakonale Sykehus A/S, lokalsykehus for 82 000 innbyggere i Oslo; eid med 50 prosent hver av Diakonissehuset og Menighetssøsterhjemmet.

■ ■ **Antall årsverk:** 1450

■ ■ **Diverse:** Diakonissehusets oblatbakeri, hovedleverandør av oblater til norsk kristenliv siden 1888.

■ ■ **Antall hybler og boliger:** 420

"Sammen blir vi et sterkere redskap"

25. april 2003 var nyheten der: Diakonhjemmet og Diakonissehuset Lovisenberg går med fusjonsplaner. Mer enn et halvt år med hemmelige sonderinger var over.

Begge hovedstyrene sa seg da positive til å innlede en prosess som kan

ende med en sammenslåing av to historiske tungvektere i kirke-Norge. Hvis målet nås, er det tidligst høsten 2004.

Skal man dømme etter entusiasmen i hovedstyredokumentene, er tanken overmoden. Visjonen er "et nytt, diakonalt kraftsenter i Norge". De to institusjonenes ressurser på områder som blant annet sykehus-

drift, høyere utdanning, eldreomsorg og diakonal inspirasjon skal komme i inngrep med hverandre. Det skal gi innovasjon og trøkk. Noe som igjen forventes å gi økt gehør for diakoniens sak, både hos myndighetene og i kirken (se leder, side 2-3). Man vil bli et sterkere redskap for Guds barmhjertighet i verden. "Vi mener at vi ved å fusjonere vil være enda bedre

rustet til å videreføre den gjerning vi til nå har hatt hver for oss, i kirke og samfunn", fremholder "visjonsdokumentet".

Også i struktur har de to enhetene mye til felles. Hver av eierstiftelse – henholdsvis Det norske Diakonhjem og Diakonissehuset, Lovisenberg – styrer en rekke delvirksomheter. Diakonhjemmet sykehus A/S er et

match?

Jå vurderer de å slå seg sammen. Her har du partene i et nøtteskall:

Diakonhjemmet:

■ ■ **Grunnlagt:** 1890 – av presten Hartvig Halvorsen, (1854–1910) sekretær i Lutherstiftelsen (senere Indremisjonen). Ved Diakonhjemmet skulle unge menn dannes og dyktiggjøres til diakoner med Jesus som forbilde, til barmhjertighetens tjenere i "Nødens og Elendighedens store Rige". Halvorsen hentet impulsene ikke minst fra den mannlige diakonanstalten Das rauhes Haus i Hamburg.

■ ■ **Diakonhjemmets formål, anno 2003:** Å fremme diakonal virksomhet i kirke og samfunn, nasjonalt og internasjonalt.

■ ■ **Logo:** Malteserkorset (tilføyd "himmelbue"), opprinnelig et emblem for en hospitalsorden i Jerusalem på 1100 – tallet.

■ ■ **Toppledere:** Hovedstyrets leder Svein Ove Faksvåg og forstander Kjell Nordstokke

■ ■ **Eiendom:** Hovedarena Steinerud i Oslo Vest, 130 mål, anslått verdi på bygninger og tomt: Ca. 1 milliard kroner.

■ ■ Virksomheter:

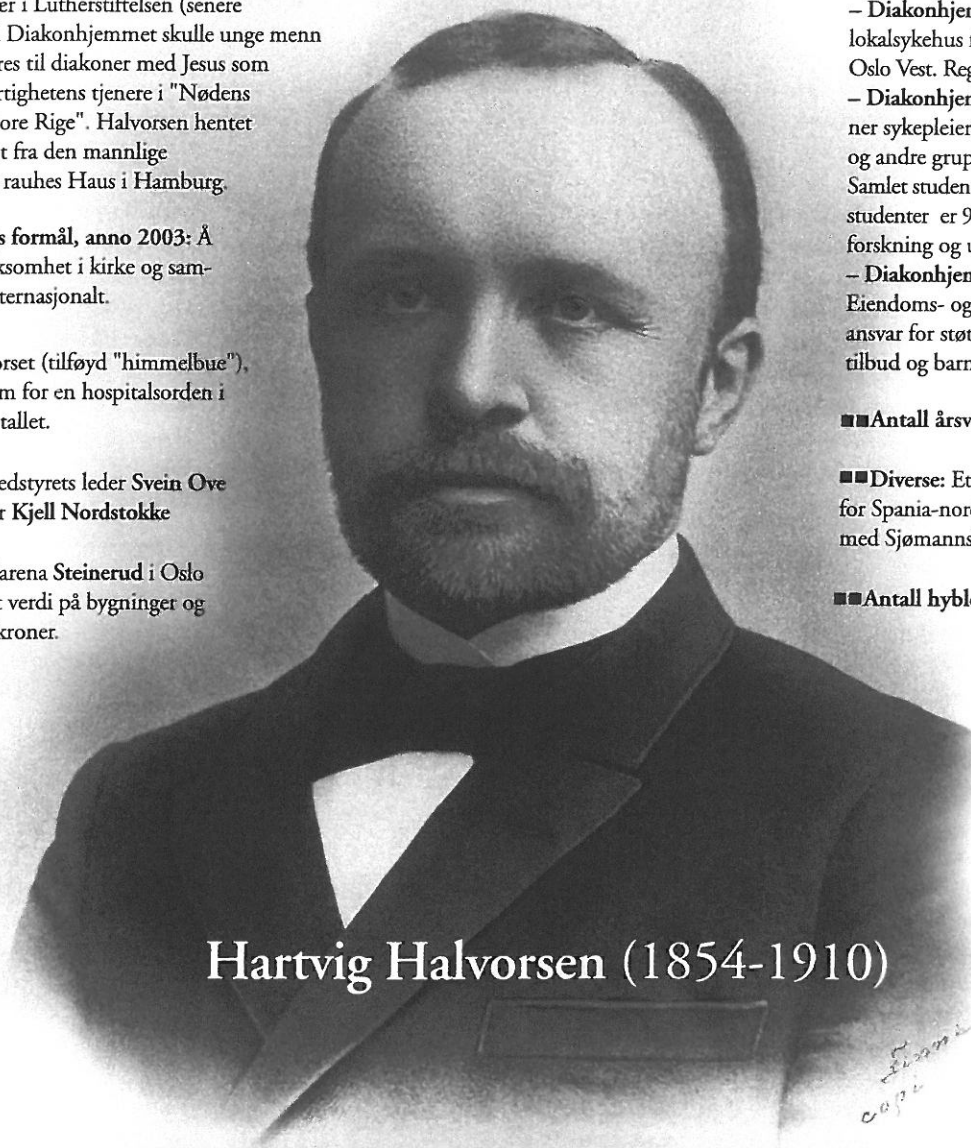
– Diakonhjemmet sykehus A/S, lokalsykehus for 93 000 innbyggere i Oslo Vest. Regionsykehus i revmatologi.
– Diakonhjemmet høgskole, Utdanner sykepleiere, sosionomer, diakoner og andre grupper i omsorgssektoren. Samlet studenttall, omregnet til heltidsstudenter er 930 (år 2002). Enhet for forskning og utvikling.

– Diakonhjemmet forvaltning: Eiendoms- og kapitalforvaltning, ansvar for støttefunksjoner som boligtilbud og barnehagedrift.

■ ■ **Antall årsverk:** 1350

■ ■ **Diverse:** Etablerer diakonal base for Spania-nordmenn, i samarbeid med Sjømannskirken.

■ ■ **Antall hybler og boliger:** 310

Hartvig Halvorsen (1854-1910)

heleid aksjeselskap under Det norske Diakonhjem. Diakonissehuset eier på sin side 50 prosent av aksjene i Lovisenberg Diakonale Sykehus; Menighetsøster-hjemmet eier resten. En fusjon mellom de to sykehusene vurderes som uaktuell i denne omgang. Modellene som nå utredes spenner fra det maksimale, en fusjon av eierstiftelser og virksomhe-

ter, til det minimale, et intensivt samarbeid mellom de to. Et hovedutvalg, sammensatt av nøkkelpersoner fra hver av partene, leder nå et omfattende utredningsarbeid. I alt 50 personer på begge sider er engasjert i partssammensatte delutvalg. Disse tar for seg en rekke områder, blant dem virksomhetside for en fusjonert stiftelse, økonomiske og

juridiske konsekvenser, forskning og utdanning, samt diakonifelleskap og videreføring av den åndelige og kulturelle tradisjonen i de to stiftelsene.

Proessen videre:

- November 2003: Innspurt for utredningsarbeidet
- 18. desember 2003: Hovedstyrene kan åpne for fusjonsforhandlinger.

- 2004: Dersom de eventuelle forhandlingene fører frem, kan man få førstegangsvedtak om fusjon i hovedstyrene våren 2004. Ifølge vedtektene må det gå flere måneder mellom et første- og annen-gangs vedtak om omdanning eller fusjon.

Duett for to styreledere

De vurderer å spleise de to tyngste institusjonene i kirke-Norge. Men styrelederne Olav Dag Hauge og Svein Ove Faksvåg lar seg ikke tyngre. – Prosessen er verd det, sier de.
– Uansett.

Av Asle Finnseth og Arne Gjone (foto)

Olav Dag Hauge og Diakonissehuset entrer møtestedet i næringskomplekset Vika Atrium; han har tråkket seg hit og er høstfrisk i kinnene; under armen dingler en sykkelhjelm.

– Ja, roper Diakonhjemmets hovedstyreleder Svein Ove Faksvåg fra cafebordet, og lar latteren runge,

– Du må vel ha hjelmen klar når du skal møte meg!

– Klart det, humrer Hauge og slenger seg ned ved bordet, - store stygge ulv som du er.

Så er praten i gang. Før en journalist har rukket å kile inn et eneste spørsmål er de to langt inne i fusjonsprosessen. Man briefer hverandre, jovialt og engasjert.

Så sent som i fjor sommer var tonen mer famlende. Så gjorde de to måneder med uformelle kontakter sitt. På senhøsten kom de mer formelle sonderinger, forankret i de respektive hovedstyrene. Det hele foregikk i all hemmelighet. Den 25. april 2003 slapp nyheten løs: Stiftelsene Diakonhjemmet og Diakonissehuset vurderer fusjon.

Bagasjen de to lederne har med seg inn i prosessen har ulik fasong. Svein Ove Faksvåg har direktørbakgrunn fra Orkla-systemet, blant annet som toppsjef for Denofa, og er nå direktør i Norfund, et selskap som kanaliserte norsk kapital til virksomheter i Sør. Faksvåg har også kjennskap til de indirekte forhold, blant annet fra styreoppgaver i Bibelselskapet og Verbum.

– Ja, jeg har hatt operativt ansvar for en del fusjoner, bekrefter han. – Det var på den tiden Orkla

vokste så voldsomt, fra 300 til 30 000 ansatte. Da jeg sa ja til å lede hovedstyret ved Diakonhjemmet for tre år siden, var det blant annet fordi jeg så at det var bruk for min merkantile ledelses- og styringskompetanse.

Olav Dag Hauge, domprost i Oslo, er på sin side nærmest flasket opp på Lovisenberg-engasjement; hans far, biskop Dagfinn Hauge, satt i Diakonissehusets styre "i alle år".

– Den nestekjærlighetens atmosfære som omgav diakonissene og deres virksomhet har festet seg hos meg. Det var noe utrolig sterkt over dette: De viet sitt liv i kjærlighetens tjeneste. Dette fascinerte meg. Som prest har jeg vært engasjert i diakonale tiltak, blant annet ved styrehverv innen familierådgivning og utadrettet virksomhet overfor rus- og stoffmisbrukere, sier Hauge. – Når det gjelder fusjonsprosessen tenker jeg at mitt særlige bidrag kanskje ligger i en bred kjennskap til offentlig sektor, i tillegg til min erfaring fra ulike sider av kirkelivet.

Konsekvenser

Steg: I hvilken fase er prosessen nå?

Faksvåg: Nå er det to hovedsaker som står på dagsordenen: Organisasjonene er satt til å utrede muligheter og konsekvenser. Det som kommer ut av denne vurderingen er vesentlig for beslutningene videre. Vi må være åpne for at det er vektige motforestillinger vi ikke har sett...

Hauge: Jeg føler vi nå har satt organisasjonene i gang med å avklare konsekvenser av en eventuell fusjon, frem mot neste milepæl, i desember, da vi skal bestemme oss: "Skal vi gå videre?". Akkurat nå diskuterer ikke styrene dette, det er opp til

organisasjonene å si sitt.

Faksvåg: Styret bestemmer. Men, tenker jeg, organisasjonen har mest makt. Du, forresten, Olav Dag, visste du..

Hauge: Hva da?

Faksvåg: ...at våre to institusjoner allerede bruker samme revisjonsfirma?

Hauge: Javel? Det er jo flott.

Faksvåg: For meg handler en eventuell sammenslåing om å ivareta Diakonhjemmets hovedoppgave, altså, som det heter i vedtektene "å fremme diakonal virksomhet i kirke og samfunn". I dag får diakoniens hjertesak for liten oppmerksomhet, begge steder. Spørsmålet er: Hvordan skal vi få løftet saken høyere på agendaen? Og det er her en forening av våre krefter kommer inn. Jeg opplever at Diakonhjemmet og Diakonissehuset, Lovisenberg grunnleggende sett er to svært like organisasjoner, forskjellene er der, men de er egentlig marginale.

Hauge: Ja. De overlapper på svært viktige områder, jeg tenker på skole, sykehusdrift. Lovisenberg har noe spesielt i diakonissetradisjonen, historien om et fellesskap av kvinner som levde i sølibat og eiendomsfellesskap for å kunne vie seg til sykepleie og diakoni.

Diakonhjemmet har sin spesielle kompetanse fra oppbyggingen av den mannlige diakonien, og senere fra eksempelvis forskning og fjernundervisning. Det vi nå må gjøre er å la disse tingene befrukte hverandre.

Faksvåg: Akkurat. Jeg var nylig med på en samling av ledere fra hele Diakonhjemmet. Det var helt tydelig at fusjonsplanene fikk ideene til å poppe opp. Man fikk øye på mange ting som muligjøres hvis vi forener våre krefter.

Hauge: ...og så legger vi vel ikke skjul på at en sammenslåing vil frigjøre midler.

Steg: Har dere beregninger på det?

“ Kirken skulle si om de diakonale institusjonene: " Dette er vårt!"

Olav Dag Hauge,

Diakonissehuset, Lovisenberg

Faksvåg: Nei, ikke konkret.

Hauge: Men her er stort potensiale, eksempelvis i dyrt utstyr som er dubler.

Faksvåg: De siste fem til ti årene er diakoniens rolle i norsk kirke- og samfunnsliv blitt svekket. Denne utviklingen må vi snu.

Tydeligere bånd

Hauge: Jeg savner at Den norske kirke identifiserer de diakonale institusjonene som sine egne, at " dette er vårt". Ta et viktig organ som kirkemøtet. Det mangler jo fullstendig kompetanse på institusjonsdiakonien. Det ville utvilsomt gi kirken større inngang i folket hvis båndene til de diakonale institusjonene ble tydeliggjort.

Faksvåg: Det er et hovedmotiv i fusjonstanken at vi sammen kan få større gehør i kirken for dette kirkens kroppsspråk. Vi har nok gått for stille i dørene til nå.

Hauge: Det er klart vi sammen blir en atskillig sterkere premissleverandør. Kirken vil, på en helt annen måte, måtte forholde seg til kombinasjonen Diakonhjemmet og Diakonissehuset, Lovisenberg.

Faksvåg: Det at vi blir bredere og dypere i vår kompetanse vil gi oss mulighet til å ta ansvar for nye institusjoner. Kirken får et sterkere instrument til rådighet. Og vi ville kunne presentere oss med én stemme utad.

Steg: Dere ser ingen skjær i sjøen?

Hauge: Hvis diakonisseideen går tapt i det nye, da har vi mislyktes. Det må være mulig å kjenne igjen dette bidraget i det nye. Tilsvarende kan jo sies om Diakonhjemmets tradisjon og særlige kvaliteter. Samtidig er dette, som nevnt, noe av det mest spennende ved ideen: Å la disse kvalitetene komme i bedre samspill med hverandre.

Faksvåg: Ja. Jeg ser for meg at mye av det særegne er intakt, Diakonhjemmet har mange spennende subkulturer som står støtt på egne bein. ▶

“ Vi må være åpne for at det er motforestillinger vi ikke har sett.

Svein Ove Faksvåg,

Diakonhjemmet

– Med en fusjon vil kirken får et sterkere instrument til rådighet. Og vi ville kunne presentere oss med én stemme utad, sier Svein Ove Faksvåg.

Kristus, i nesten

Steg: Ordet *kraftsenter* er mye brukt om dette nye; hva er det egentlig dere ønsker å sette mer kraft bak?

Hauge: Vi vil utvikle den diakonale idé i møte med et samfunn som blir stadig mer flerkulturelt, der helse- og sosialapparatet er i rask endring...

Faksvåg: ...vi tror dette handler om et potensiale for at flere av oss skal oppdage Kristus i vår neste. Hvis ikke dette livet lever i det nye, har vi kommet galt avsted.

Steg: Diakonhjemmet og Diakonissehuset, Lovisenberg har en viss tradisjon som konkurrenter? Hvordan skal man få de to til å trekke lasset sammen?

Faksvåg: Dette har jeg boret litt i. Jeg ser naturligvis kortsiktige konkurranseforhold i rekrutteringen av studenter. Men problemstillingen er egentlig feil, det handler mer om at vi utfyller hverandre. Gevinstene av en sammenslåing er vitale, og endringen innen helse og utdanning kommer nå så bredt og fort at det er lett å bli akterutseilt, hver for oss.

Hauge: Det der med konkurranse beskriver jo en realitet, selv om vi styreledere ikke er tettest på dette. De to institusjonene utgjør, henholdsvis, en manns- og kvinnetradisjon. Spissformulert kan man si at diakonene utdannet seg for å "gå ut og lede", mens diakonissene utdannet seg for å "gå ut og tjene". Historisk sett var de ikket uvanlig ved norske sykehus at avdelingssykepleieren var en mannlig diakon, mens diakonissene var å finne blant de menige sykepleierne. Selv om diakonisseideen kom først, har den mannlige diakonhjem-

stradisjonen - på enkelte områder - hatt høyest profil. Det kan nok forklare at vi i noen miljøer ved Lovisenberg har en viss varhet for å bli overkjørt.

Hindre

Steg: Hva er den største bøygen i fusjonsprosjektet?

Hauge: Jeg er redd vi ikke kjører dette ambisiøst nok, at vi ikke smelter ordentlig sammen, at vi-og-dem-tankegangen lever videre, at det skal dreie seg om representasjon, et "50 prosent derfra" mot et "50 prosent herfra". Det må jo heller bli slik at vi kan tenke: "Vi utvider Lovisenbergs og Diakonissehusets område med Steinerud og Diakonhjemmet". Og at dere kan tenke det samme om Lovisenberg. Men slikt tar tid, det må få lov til å ta tid.

Steg: Er det mye som må bort for at det nye skal bli bærekraftig? Hvor mange jobber er det som forsvinner?

Hauge: Så langt jeg kan se, vil det ikke bli nødvendig med noen form for oppsigelse. En eventuell samordning av utførte oppgaver vil først få en effekt over tid.

Faksvåg: I ansvaret vi som styre og ledere har, inngår også ansvaret for å skape trygge arbeidsplasser for de ansatte. En fusjon er selvsagt ikke motivert av et ønske om å bli kvitt ansatte! Snarere vil ansattetryktheten øke, sammenlignet med det å fortsette hver for seg. Men selvsagt må alle være forberedt på omstilling, at det kan bli aktuelt med nye oppgaver.

Steg: Det er også en tredje part her, Menighets-søsterhjemmet. De eier halvparten av aksjene i

Lovisenberg Diakonale Sykehus. Hvordan vil dere ivareta denne relasjonen?

Hauge: Fusjonsplanene rokker ikke ved forholdet til Menighets-søsterhjemmet. Den viktigste forskjellen blir at den andre 50 prosenten eies av et fusjonert Diakonissehus og Diakonhjem. Når det gjelder sykehusene våre kan vi altså ikke drive samarbeidet tettere enn det Menighets-søsterhjemmets styre er med på.

Faksvåg: At én eier er involvert i begge sykehusene vil jo lette samspeillet, og...

Hauge: ...Vi fikk jo den reaksjonen fra Menighets-søsterhjemmet at de følte seg ekskludert, at vi hadde lagt lokk på prosessen fram til offentliggjøringen i april. Jeg har forståelse for den reaksjonen. Men det var altså nødvendig for å sikre ro rundt prosessen mellom Diakonhjemmet og oss. Vi famlet jo mye, særlig i starten. Hadde vi hatt press på oss da...

Steg: Fusjonen involverer tusenvis av ansatte, pasienter, pårørende og samarbeidspartnere samt milliardverdier i kapital og eiendom. Det hele vil pågå over år. Fallhøyden er rimelig stor?

Hauge: Jeg ser dette som et vann-vinn-prosjekt. Går det ikke, kan vi leve videre hver for oss. Og uansett vil det ha skjedd så mye positivt; det vil være verd det, selv om vi ikke når det maksimale resultatet.

Faksvåg: Selvsagt kan det være elementer i dette som vi ikke har sett, utredningen kan jo by på nye motforestillinger. Da får vi se på det. Konklusjonen på prosessen kan bli at vi ikke er modne for dette nå. Men uansett får vi en plattform for videre samarbeid. Bare dette er verd det hele.